

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 49. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 10. березня 1945. No. 49. New York and Jersey City, Saturday, March 10, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

ПЯТЬ ЦЕНТОВ на территории Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

ГЕРОЙСЬКА СМЕРТЬ ОБДАРЕНОГО КОНГРЕСОВОЮ МЕДАЛЮ

У цей шому дні американського наступу на острів Іво згинув, як тепер звідомляють, сержант Джан Базильоне, з італійського роду, замешкалий в Рарітен, Нью-Джерзі, що був — перший з маринарки — нагороджений Почесною Конгресовою Медалю за надзвичайну хоробрість на Гвадалканал. Будучи на відпустці міг дістати при війську добру, безпечну посаду, та обізнанаючи різні міста під час кампанії за Воєнними Бондами, сказав, що чується як „образ в музею” і вернув назад до своїх маринарів на Пацифіку, щоб далі воювати з ворогом. Ось таким поступком сам поклав собі вічний пам'ятник, пишуть газети.

В СПРАВІ ЗБІРКИ ОДЯГУ

„PRESIDENT'S WAR RELIEF CONTROL BOARD” оголосив через свого директора (James Brunot), що спинюється усяку збірку одягу для допомогів цілей через різні допомогів організації. В часі від 1. березня до 31. травня буде таку збірку переводити „United National Clothing Collection Committee” на чолі з Г. К. Кайзером. Властива збіркова кампанія зачнеться по кампанії в користь А. Ч. Хреста, а скінчиться перед кампанією в справі Семої Воєнної Поширки.

ЩЕ ПРО „КОЗАКІВ ВЛАСОВА”

Офіс Воєнних Інформацій подає, що брательське, нацистське радіо передало, що військову акцію російсько-советського генерала А. А. Власова названо тепер „Комітетом Визволення Народів Росії”. Далі передано, що дня 18. лютого б. р. цей комітет підписав з нацистською владою угоду в справі фінансування його акції німецьким урядом. Передше подано, що Кулаков, гетьман терекських козаків, передав від імені Власова нацистському міністрови пропаганди Геббельсови мільон німецьких марок „як дарунок” і „як потвердження лояльності козаків до Райху”. Кулаков та його делегація мали ще заявити, що вони не перестануть воювати „поки не ввійдуть до своєї батьківщини разом з німцями”.

БОРОНИТИ ЦІЛОСТИ І НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПОЛЬЩІ

Щоб не діялось, а американським полякам треба постійно й вперто далі боронити цілості і незалежності Польщі, голосить Кароль Бурке, представник Об'єднаної Польської Преси в Вашингтоні.

ДЛЯ ДОПОМОГИ КАРПАТСЬКИМ УКРАЇНЦІМ

„Американско Русский Вестник”, орган „Совединенія”, зачав кампанію за грошевою збіркою, як і одягу, для Карпатської України, чи як кажеться у їхніх відеозах, „для Подкарпатской Руси”. Для цієї цілі створено Центральний Комітет Помочі Підкарпатській Русі, якого почесним предсідником є еп. Василь Такач. Гроші збирається слати до комітету, якого англійська назва є така: American Carpatho-Russian War Relief Committee.

При тому згадуємо, що часопис мабуть далі рахується, що Карпатська Україна буде належати до Чехословаччини, коли звертається до президента Чехословаччини, д-ра Едварда Бенеша статтею, якої сам наголовок говорить уже за її зміст, а той наголовок такий: „Пане Бенеш то Подкарпатська Русь, а не Україна!”

ПОЛЬЩА НА АМЕРИКАНСЬКИХ ПОШТОВИХ МАРКАХ

Френк С. Вокер, генеральний пошмайстер Злучених Держав, як свого часу пускав в обіг американську поштову марку, присвячену Польщі, сказав факт: „Ще досі ніколи не було на поштових марках Злучених Держав прапору іншого народу крім американського... А тепер видали ми цю поштову марку як вираз вдячності і поваги для поляків і Польщі за те, що зробили для Америки і цілого людства”.

Це тепер нагадують польські газети і ще додають, що президент Рузвельт був заявив, що „Польща є надихненням народів”, що з тих гарних слів? — питають ці газети.

ПОУЧАЮЧИЙ ПРИКЛАД З ПАМ'ЯТНИКАМИ

На Світовій Виставі, що була в Нью-Йорку, був перед польським павільоном пам'ятник Ягайла, роботи славного різьбара С. Островського, що коштував велику суму гроша. По виставі, як пишуть польські газети, „пам'ятник ваявся кілька років у болоті”. Тепер по великих заходах мейор міста Нью-Йорку, Ля Гвардія, обіцяв польським організаціям, що дасть дозвіл на приміщення пам'ятника в Централ Парку. Та перенесення і уміщення на новім місці буде коштувати \$25,000. Тепер, як одержано дозвіл товариства і газети домлять собі голову, як дістати ту суму, а справа стала вже „гоноровою”.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ВЖЕ ПЕРЕЙШЛА РІКУ РЕН

ЩЕ ДАЛІ ПРО „РУСІНУФ” І „УКРАЇНЦУФ”

Як затуманені польським шовінізмом є навіть многи з американських поляків, видно найкраще з декларації, яку проголосив адв. Кароль Розмарек, президент Конгресу Американської Польонії, як відповідь на твердження през. Рузвельта, що на схід від Лінії Курзона українці є в більшості, не поляки. Отже адв. Розмарек, складаючи декларацію від імені своєї організації, заявив, що такі поляки становлять там більшість, а „зараз по польській групі українці й русини становлять там найбільшу національну групу”. До цього додав ще стільки правди, що ствердив, що „хоч те відповідає правді, що вони не є поляками, то теж є правдою, що вони не є росіянами”.

З СОВЕТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Литовська газета „Дарбінкас” з 6. березня б. р. подає звіт про свято литовської незалежності в Лос Анджелес, на якому говорив Овен Ж. С. Нормен, бувший американський посол до Литви та автор книжки „Таймлес Літвенія”. Казав, між іншим, що більшовики забрали в Литві його брата і зажадали \$10,000 окупу, а коли їм ту суму дали, то замість випустити брата на волю, казав Нормен, його замордували. — Подав: К. В.

НА МЕДИЧНІ ІНСТИТУТИ

Бюлетен советської амбасаді в Вашингтоні подає, що „на будову медичних інститутів на Україні призначено 65 мільонів карбованців”.

З ДРОГОБИЧНИНИ ДО КИЄВА

Советські джерела подають, що „започатковано працю над планом, який має на меті побудування газового проводу з Дашави в Дрогобицькій області до Києва”.

ПОЛЯКИ ДО КАТОЛИКІВ СВІТУ

Польські кола в Римі апелюють до католицького світу в справі рятунку польського духовенства в Польщі, переслідуваного, як кажуть, комуністами. Кажуть, що як більшовики ввійшли в Люблинську округу, то вивезли майже всіх ксьондзів з цієї дієцезії до Росії, в числі 417, а розстріляли 12 ксьондзів, професорів Люблинського університету.

Не помогли німцям три протинаступи, якими вони змагали здержати перехід Першої Американської Армії через Рен між містами Бон і Кобленц. Наступи відбито, мостовий причал здобуто, і так американське військо знайшлося на східній березі Рену, себто на такій німецькій території, на якій від часів Наполеона, 805 року, не було ніколи чужинського війська. На півночі й полудні наступали в тому самому часі з успіхом Дев'ята і Трета Американська Армія.

УКРАЇНЦІ В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ

Московська „Правда” оголошує, що між нагородженими медалями і ордерами воюючої червоної армії є 441,806 українців. Русских є 2,183,326.

„РУССКАЯ ДЕВУШКА”

Московська „Правда” помістила дуже гарне оповідання п. н. „Марія”, якої автором є Б. Полевой. Отсею „Марією” є героїська дівчина з Одеси, себто з України, що має типичне українське прізвище „Шевчук”. Про неї розповідає старший ефрейтор з таким теж типичним українським прізвищем як Микола Завихвіст. Та в оповіданні ні слова про Україну чи українське походження героїні. Зате зазначено, що це „історія о русской девушке”.

РОСІЙСЬКЕ ПРАВОСЛАВІЯ ПОЗА РОСІЄЮ

Ньюйорський „Нови Свят” помістив кореспонденцію з Єрусалиму, в якій Людвік Бергер пише про „вибір патріарха всієї Росії”. Каже, що „вибір нового московського патріарха є політичною спробою советської сили серед православної церкви поза Росією”, та що „це не є винахід теперішнього російського режиму, що греко-православна церква поза Росією є одним з найліпших способів поширювання російських впливів поза границею”. Далі описує, як до Єрусалиму прибув М. Соколов, греко-православний аташе советського посольства в Каїрі, щоб доручити патріархови греко-православної церкви в Єрусалимі запросити поїхати до Москви на вибір московського патріарха.

У ПОЛЯКІВ, А ЯК У НАС?

Дня 25. лютого відбувся в Дітроїті зїзд Конгресу Американських Поляків з одного тільки стейту Мішиген, на якому зложили \$8,040 на кошти інформовання американців про польську справу.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and
holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 51-53 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y.
BRyant 9-0582

ЩО РОБИТИ У ШЕВЧЕНКОВІ ДНІ?

Як славимо когось з нашого роду, то нам здається, що тим вище ставимо і себе самих. От, яка велика людина, яка благородна, яка геройська, яка культурна, яка патріотична, а я з його роду, з його крові, з його народу! Як так, той й в мене щось з того мусить бути, бож усі ми діти однієї Ненки, бож усі ми одна Родина.

Чи не так часом відчуваємо, може й несвідомо, навіть добре над тим не застановляючись?

А як так відчуваємо, то як на це реагуємо? Що робимо, щоби ми були ділами споріднені з тою великою Людиною, що з нашої крові, з нашого роду?

Учіться брати мої, думайте, читайте! До того так гарячо зважав нас Шевченко, як гарячо благав, щоб ми ще й в останню мінуту свого життя пам'ятали за скатовану Матір-Україну.

А чи думаємо ми про те, щоб

принаймні наші діти чи внуки хоч дечого навчилися про Шевченка і Україну? Чи даємо їм у руки хоч книжку в англійській мові, щоб хоч тим способом дещо прочитали, дечого навчилися, щоб опісля могли легше роздумувати над народом, з якого вийшли, та який видав таких геніальних і благородних людей як Шевченко?

Подумайте над тим, а роздумавши таки того самого дня замовте одну, дві, чи більше таких книжок — в першу чергу для своїх власних дітей і внуків. А далі, щоб допомогти поширити Шевченкову Правду — себто Правду України — серед якнайбільшого числа американців.

Як так зробіть, тоді можете сказати: Цього року я відсвяткував пам'ять Великого Мученика за кращу долю українського народу і всіх мучених і гноблених у цілому світі.

НЕВІДСВЯТКОВАНА РІЧНИЦЯ

На день 7. березня припадає річниця пам'ятного в історії дня з 1936. року, коли Гітлер повів німецькі війська через ріку Рен та проголосив світові, що він підтвердив версайський договір та визволив Райхлянд для Німеччини.

Хоча Гітлер тоді ще не мав сили протиставитися Аліянтам і дав своїм військам тайний приказ на випадок спротиву з боку Аліянтів відступати до Німеччини без бою, Аліанти такого спротиву не проявили. Вони думали замірити Гітлера малим уступством. Замість цього одначе вони тільки виробили в ньому смак до таких агресивних кроків. Від шпички він перейшов недовго до телички, а закінчив тим, що посягнув загребучими руками до панування над усім світом.

У дев'яту річницю того вступлення в Ренщину Гітлер, а з ним цілий німецький нарід, може розглядати плоди своєї політики, якщо він до спокійного розважання в нинішній мент здібний. у дев'яту річницю того переходу через Рен, котрим Гітлер почав свою політику блофу, застрашування й здобичництва, в Райхлянді німецький уряд уже не має влади. З тріумфальної колісї потуги Гітлера осталися хіба ли-

хі спогади. Населення, що його Гітлер нібито визволив, нині криється по півниціях, з ляку перед кулями й бомбами на вулицю не показується, а як з konieczности вийти мусить, то на вулиці по-рабськи запобігає ворожій ласки, підставляючи замість „Гайль Гітлер!“ новий салют: „Гайль Айзенгавер!“

Та важніше не минуло і не сучасне, а те, що має прийти, і то неминує. Райхлянд у цьому майбутньому марниця, бо заняття Надренщини це тільки пригравка до розгрому й окупації всієї Німеччини. І це знає й Надренщина, і це знає весь німецький народ, хоч признати це не дозволяє йому його божевільний вожд. І на це німецький народ нічого не може вдіяти. Навіть знаючи неминучу свою долю, не може здачою пробувати добитися їх ласки, бо божевільний його вожд усю владу, яку німецький народ йому віддав у своїм нерозумі, тепер уживає якраз на те тільки, аби унеможливити тому народові найти який-такий можливий розумний вихід з страшної ситуації, аби втягнути весь німецький народ у ту пропасть, котрої її божевільному вождові не минути.

зацю, передану з Парижа її кореспондентом. Далі пишеться, що „російська політична еміграція“ вже примирилася з советською владою в Росії. Дня 14. лютого відвідала советського посла в Парижі Богомолува делегация,

на чолі якої був В. А. Маклаков, голова Російського Емігрантського Комітету, що заявив послови, що вони прийшли повитати „представника батьківщини і взяти участь в її боротьбі з ворогами-агресорами“, забуваючи цілковито і назавжди „про вороже наставлення до советської влади і боротьбу з нею“. Богомолува прийняв отсю „патріотичну заяву“ та додав, що ще вище понад „руський патріотизм“ стоїть „советський патріотизм“, а опісля погостив делегатів „завтраком“, при яким підніс перший тост „за хоробру червону армію і її вождя, маршала Сталіна“. Перед цією делегациєю був в Богомолува російський митрополит Евлогій, голова західно-європейської російської єпархії. Він мав заявити, що думає зречися своєї підлеглості константинопольському патріархові, а підчинитись московському патріархові Алексію. Усе це, пише кореспондент, зробило на російську еміграцію в Парижі „потрапляюче враження“.

ЛІНІЯ КУРЗОНА

Про неї лише в Вейнбаум в газеті „Новое Русское Слово“ з 7. березня б. р. Читаємо там між іншим таке:

„Дня 17. березня 1919 року маршал Фош заявив Верховній Аліантській Раді, що українці ідуть на Львів, щоби забрати місто від поляків. Фош заявився за те, щоб вислати на оборону міста польські і румунські війська. Проти того гостро виступив Ллойд Джордж, тодішній британський міністер закордонних справ. Характеристичним є один з його доказів: Ще ніхто не рішив, що Львів буде відданий полякам. Було ухвалено домагатись негайного перемир'я між українцями і поляками. Львів оставити тимчасово в польських руках, а нафтові поля по сусідстві — українцям. Обіцяти українцям, що їхні претенсії на Львів будуть розглянені в Парижі, якщо вони згодяться на перемир'я“.

Оце рішення, пише Вейнбаум, мало такі наслідки, що аліантська комісія для польських справ занялась проведенням „російсько-польської границі на північ від Галичини“. Комісія, в якій був учасником Р. Х. Лорд, професор Гарвардського університету, ту границю начеркнула.

Це було в 1919 році. В 1920 році прийшло до війни між Польщею і Советами, яка вкінці дійшла до того, що советські війська опинились під Варшавою. Тоді польський прем'єр Грабські просив Англію допомогти. Дня 11. липня 1920 року Ллойд

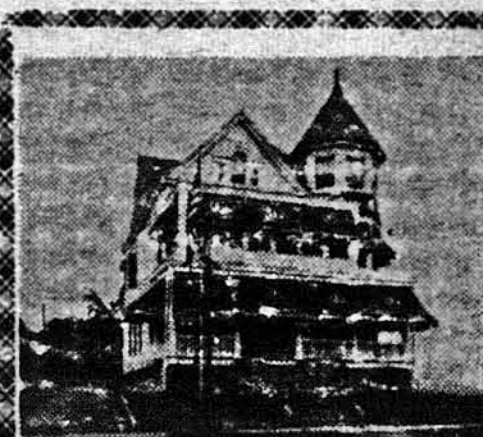
Джордж і британський міністер закордонних справ, лорд Курзон, запропонували Советам „російсько-польську границю по лінії, яку рік передше затвердила Мировая Конференція в Парижі“. Але Курзон зробив тепер таку зміну, що провів ту лінію через Галичину „на захід від Рави Руської, на схід від Перемишля до Карпат“.

Ось це є лінія Курзона.

НА ПРОДАЖ 3-ФАМІЛІЙНИЙ ДІМ.

В добрім стані, на першому поверсі є 3 кімнати, на другому і третьому поверсі є по 5 кімнат. Голо-ситься:

80 CANAL STREET,
JERSEY CITY, N. J.

МИРОН ЛІТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
нижкій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET.

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 186 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MElrose 8-6877

РОСІЙСЬКА ЕМІГРАЦІЯ І СОВЕТИ

„Митрополит Евлогій та В. Маклаков відвідали в Парижі советського посла Богомолува“ — подає ньюйорське Новое Русское Слово з 7. березня б. р. як сен-